

Tytsjerksteradiel4GlobalGoals

Samen op weg naar
EEN DUURZAME WERELD

Evaluatie GlobalGoals

Inleiding

In 2015 liepen de Millenniumdoelen af en daarvoor in de plaats kwamen de Global Goals. De Millenniumdoelen waren vooral gericht op armoedebestrijding in ontwikkelingslanden. De 17 Global Goals (formeel Sustainable Development Goals (SDG's)) zijn breder. Wereldwijd wordt ingezet op een leefbare planeet, het tegengaan van klimaatverandering, rechtvaardigheid en een gelijkere verdeling van welvaart. Het ene doel is daarbij niet beter of belangrijker dan het andere. De GlobalGoals zijn met elkaar verbonden. Waar gewerkt wordt aan het ene doel, heeft dat ook invloed op andere doelen. Een goed voorbeeld daarvan is Fairtrade. Omdat we Fairtrade gemeente zijn, dragen we bij aan 8 van de 17 GlobalGoals. Ook in ons standaardbeleid en in additioneel beleid dragen we, zonder dat we ons dat bewust zijn, bij aan meerdere Global Goals!

Raadsbesluit 13 oktober 2016

Op 13 oktober 2016 besloot de raad van Tytsjerksteradiel om de Millenniumcampagne voort te zetten onder de nieuwe naam: Global Goals Gemeente

De raad besloot voor hiervoor jaarlijks € 3.000 in de begroting op te nemen in de periode 2017 tot en met 2021 en in 2021 te evalueren.

De raad koos ervoor om in te zetten op de volgende onderwerpen:

1. Voortzetten Fairtrade campagne
2. Oars nieuwspagina
3. Communicatie over Fairtrade
4. Aansluiten bij de Friese Milieu Federatie
5. Aansluiten bij Tûmba
6. Aansluiten bij Millenniumnetwerk/Worlds Best News

Evaluatie

Ondanks het positieve raadsbesluit was de inzet op de Global Goals en Fairtrade minder groot dan gewenst. Dit had te maken met de interne organisatie (wisselingen van wethouder, personeel en bezuiniging in aantal uren). In 2018 pakte de werkgroep Fairtrade de draad weer op. De motie van de raad over de Global Goals in november 2019 gaf nieuw elan om aan de slag te gaan met de Global Goals.

De raad heeft gekozen voor een aantal activiteiten. Hieronder een uitleg over deze activiteiten.

1. Voortzetten Fairtrade campagne

Tytsjerksteradiel besloot in 2010 om Fairtrade Gemeente te worden. Een actieve werkgroep zorgde er de jaren daarna voor dat vele bedrijven, winkels, instellingen en organisaties (totaal ca 70) aansloten bij de campagne. Daarna volgde een periode met minder inzet. In 2018 pakte de werkgroep de draad weer actief op. Toen vanuit Achtkarspelen het initiatief kwam om ook Fairtrade gemeente te worden, besloot de werkgroep van Tytsjerksteradiel daarbij te helpen. Gezamenlijk hebben we twee taken opgepakt:

- Ervoor zorgen dat Tytsjerksteradiel de titel Fairtrade Gemeente behoudt.¹
In februari 2020 kregen we bericht dat onze aanvraag was gehonoreerd
- Aan de slag om van Achtkarspelen een Fairtrade Gemeente te maken.
Op 7 mei 2021 ontving Achtkarspelen officieel de titel Fairtrade Gemeente.

2. Oars nieuwspagina

De gemeente nam in de “millenniumperiode” het initiatief om jaarlijks een markt te organiseren over onderwerpen die met duurzaamheid te maken hadden: “Oars”.

Nadat deze een aantal keren georganiseerd was, is de keuze gemaakt om dit in het vervolg aan de ondernemers over te laten. Dit bleek geen succes. De markt “Oars” bestaat al een aantal jaren niet meer.

Op de gemeentelijke pagina t-diel.nl/oars werd informatie verstrekt over duurzaamheid, het millenniumbeleid en activiteiten als de markt “Oars”. Omdat de pagina weinig bezoekers kreeg, is deze van de website gehaald. Het kostte namelijk veel tijd om de informatie actueel te houden. In februari 2021 heeft de website een nieuwe structuur gekregen en is er weer een pagina voor Global Goals en Fairtrade. De informatie op deze pagina’s is zoveel mogelijk statisch. Dat vraagt minder tijd en inzet. De geïnteresseerde bezoeker van de website kan nu weer vinden waar hij terecht kan als het gaat om GlobalGoals en Fairtrade.

3. Communicatie over Fairtrade

Op verschillende manieren (persberichten, social media, Ondernemersmagazine, gemeentepagina Actief) hebben we aandacht gevraagd voor Fairtrade. Met name tijdens de Fairtradeweken in mei en oktober. Vanwege corona was het niet mogelijk om activiteiten, zoals een Fairtrademodeshow en een Fairtradefietstocht, te organiseren. Dit willen we later gaan organiseren.

4. Aansluiten bij de Friese Milieu Federatie

In het raadsbesluit van 2016 staat vermeld dat de Friese Milieu Federatie veel projecten heeft waar de gemeente eenvoudig bij aan kan sluiten zoals Lekker en Gezond van Eigen Grond, Eetbaar Fryslân, Oars Ite. Inmiddels zijn er nieuwe projecten:

- De bijenweide met bijenhotel, een project van Groenkerk, heeft subsidie gekregen vanuit “Fryslan Zoemt”
- De gemeente heeft financieel bijgedragen aan het project “Natuerlik Ferskaat mei de mienskip”. Het doel van dit project is dat dorpen in de gemeenten in Noordoost-Friesland samen met hun inwoners, scholen, ondernemers, (natuur-)organisaties en gemeente een

---

¹ Om de titel Fairtrade Gemeente te mogen dragen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. De titel Fairtrade Gemeente moet elke twee jaar aangevraagd worden.

proces op gang brengen waarin wordt samengewerkt om de biodiversiteit in de eigen leefomgeving te laten toenemen.

De onderstaande projecten zijn niet geïnitieerd vanuit de Friese Milieu Federatie maar passen daar zonder meer bij:

- Het elfstedenbijenlint is een project van kunstenares Marijke de Bie. Het loopt in onze gemeente langs de Dokkumer Ee (Burdaard-Wyns-Leeuwarden).
- Dorpsbelang Sumar heeft een bijenweide aangelegd bij het Bintjemonument.
- De gemeente heeft we een bijenweide aangelegd bij It Heechout in Gytsjerk, waar dorpsbelang bijenhôtels bijplaatst.
- Wij hebben op verschillende andere plekken wilde bloemenmengsels ingezaaid afgelopen paar jaar.
- We hebben eetbaar groen op de volgende locaties:
  - Wandelpad Koutenburg-Ielke Boonstaloane Garyp.
  - Wandelpad Ielke Boonstaloane – Easterein (langs zonnepark) Garyp.
  - It Medsje Oentsjerk.
  - Tjalling H. Haismastraat, ter hoogte van 't Partoer Burgum.
  - De Tunen, Ryptsjerk.
  - It Waltsje Eastermar.
  - Wetter en Willepark Burgum
- Verder is het de bedoeling dat er dit jaar een groot voedselpark wordt aangelegd tussen het spoor en de Noordelijke rondweg in Hurdegaryp.

5. Aansluiten bij Tûmba

Gemeenten zijn in het kader van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen verplicht tot het in stand houden van een antidiscriminatievoorziening met de taken: onafhankelijke bijstand bij de afwikkeling van klachten en registratie van klachten. De Friese gemeenten hebben de uitvoering van de wettelijke taken ondergebracht bij antidiscriminatiebureau Tûmba te Leeuwarden. Tûmba ontvangt hiervoor jaarlijks middelen.

Het meer bekend maken van Tûmba bijvoorbeeld door hierover informatie op de website te plaatsen is om onduidelijke redenen niet gebeurd. We hebben dat nu aangepast: [Wonen en leven | Gemeente Tytsjerksteradiel \(t-diel.nl\)](#)

6. Aansluiten bij Millenniumnetwerk/World's Best News

Deze landelijke beweging laat juist het goede nieuws zien. Nieuws dat zich richt op de vooruitgang in de wereld en op alle mogelijkheden om die vooruitgang nog te versnellen. Inmiddels is World's Best News opgegaan in een nieuwe, zelfstandige organisatie: World in Progress, Kenniscentrum van de Vooruitgang. Net als World's Best News wil World in Progress mensen inspireren om zich in te zetten voor een rechtvaardige wereld, zonder armoede, uitsluiting of geweld en met een leefbaar milieu. Nu de gemeentelijke website een pagina heeft over de GlobalGoals, hebben we hier een linkje op geplaatst naar de nieuwe organisatie www.worldinprogress.nl

Wat hebben we nog meer gedaan:

- *Global Goalsdag 2019*

In 2019 hebben we voor het eerst meegedaan aan de jaarlijkse GlobalGoals dag in september. De wethouder hees de vlag en legde in een korte film uit waarom we dat doen. De wethouder riep andere bedrijven en organisaties op om de vlag over te nemen en vervolgens verhuisde de vlag naar het bedrijf FairTrasa in Garyp en naar Glinstra state:

[Glinstra State ondersteunt Global Goals - YouTube](https://www.youtube.com/channel/UCIIqvhGoxLDMP4wWJy4DHGw/videos?view_as=subscriber)
https://www.youtube.com/channel/UCIIqvhGoxLDMP4wWJy4DHGw/videos?view_as=subscriber

- *GlobalGoalsdag 2020*

Op de Global Goals dag in september 2020 kregen alle basisscholen in onze gemeente een kinderboek over de Global Goals: 'Iedereen heeft een rood-roze hart' van schrijfster Claudia Koole. Dit kinderboek is uitgebracht in het kader van het vijfjarig jubileum van de Global Goals. De wethouder las voor uit het boek aan leerlingen van OBS de Opstap in Oentsjerk, CBS de Alpha in Ryptsjerk en Master Frankeskoalle uit Earnewâld. In Ryptsjerk hees de wethouder, samen met de kinderen, de GlobalGoalsvlag. Ook dit keer hebben we een filmimpressie gemaakt. Deze impressie werd opgepikt door de VNG en kreeg een plek op de landelijke site:

<https://vng.nl/nieuws/sdg-kinderboek-betrekt-de-jeugd-bij-de-global-goals>

- *Onderzoek door student*

Ook de raad zag het filmpje met de wethouder op Global Goals dag 2019 en nam daarop (november 2019) een motie aan met de opdracht aan het college om

- Als Global Goals gemeente het beleid te toetsen aan de Global Goals en zo nodig aan te passen
- Dit zichtbaar te maken voor iedereen
- Met behulp van al bestaande voorbeelden een monitor te ontwikkelen waarmee de beleidsinzet en voortgang ten aanzien van de VN- doelen voor duurzame ontwikkeling kan worden gemeten
- Hiervoor (waar mogelijk) samen te werken met de gemeente Leeuwarden
- Te onderzoeken of Rug/Campus Fryslan- die betrokken gaat worden bij de monitoring van de gemeente Leeuwarden- ook betrokken kan worden bij de monitoring voor onze gemeente

Met deze opdracht gingen we aan de slag: we hebben contact opgenomen met de gemeente Leeuwarden. Leeuwarden bleek echter vanwege deelname aan het Global Goals cityprogramme een net wat andere koers te varen. We hebben van hen wel tips hebben gekregen, maar niet samen kunnen werken.

Vervolgens hebben we contact opgenomen met Friesland Campus en met NHL-Stenden. Op onze oproep om als stage of met een onderzoeksopdracht aan de slag te gaan in onze gemeente (samen met Achtkarspelen), reageerde een studente van NHL/Stenden. Het resultaat is een onderzoek naar de Global Goals en de toepassing daarvan in de beide gemeenten. De resultaten zijn aan de raad gepresenteerd in het Iepen Podium van 11 februari jl. De studente moest op dat moment haar onderzoek nog afronden. Eind maart heeft zij dit afgesloten met als cijfer een 7,5 (het onderzoek is als bijlage bijgevoegd bij het raadsvoorstel).

Op basis van de motie van de raad en het onderzoek door de student hebben we een plan van aanpak gemaakt voor de komende vier jaren. Dit plan wordt de raad voorgelegd samen met deze evaluatie.

